

K-5046

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

November / December - 2014

Sanskrit : CE-102

(Core Elective)

(१) दशकुमारचरितम् - उच्छ्वास-६

(२) व्याकरणम्

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ गभे ते भे गद्यधंओनुं भाषांतर करो :

१४

(१) सोऽप्याचक्षे देव। सोऽहमपि सुहृत्साधारणभ्रमणकारणः सुहृदेषु दामलिप्ताहवयभ्य नगरस्य बाहयोद्याने महान्तमुत्सवसमाज-मालोकयम्। तत्र क्वचिदतिमुक्तकलतामण्डपे कमपि वीणावादेनात्मानं विनोदयन्तमुत्कण्ठितं युवानमद्राक्षम्। अप्राक्षं च 'भद्र! को नामायमुत्सवः, किमर्थं वा रमारब्धः केन वा निमित्तेनोत्सवमनादृत्यैकान्ते भवानुत्कण्ठित इव परिवादिनीद्वितीय स्तिष्ठति?'

(२) अद्य खलु कन्दुकोत्सवे भवन्तमपहिसितमनोभवाकारमभिलषन्ती रोषादिव शम्बरद्विषातिमात्रमायास्यते राजपुत्री। सोऽयमर्था विदितभावया मया स्वमात्रे, तथा च तन्मात्रे महिष्या च मनुजेन्द्राय निवेदयिष्यते। विदितार्थस्तु पार्थिवस्त्वया दुहितुः पाणिं ग्राहयिष्यति। ततश्च त्वदनुजीविना राजपुत्रेण भवितव्यम्। एष हि देवता समादिष्टो विधिः। त्वदायत्ते च राज्ये नालमेव त्वामतिक्रम्य मामवरोदधुं भीमधन्वा। तत्सहतामयं द्विचतुराणि दिनानि इति मामामन्त्र्य प्रियं चोपगूहय प्रत्ययासीत्।

(३) अस्ति त्रिगतो नाम जनपदः। तत्रासन्नृहिणस्त्रयः स्फीतसारधनाः सोदर्या धनक-धान्यक-धन्यकाख्याः। तेषु, जीवत्सु न ववर्ष वर्षाणि द्वादश दशशताक्षः, क्षीणसारं सस्यम्, औषध्या वन्ध्याः न फलवन्तो वनस्पतयः। क्लीबां मेघाः, क्षीणस्रोतसः स्रवन्त्यः, पङ्कशेषाणि पत्वलानि, निर्निस्स्यन्दान्युत्समण्डलानि, विरलीभूतं कन्दमूलफलम्, अवहीनाः कथाः, गलिताः कल्याणोत्सवक्रियाः, बहुलीभूतानि तस्करकुलानि, अन्योन्यमभक्षयन्प्रजाः पर्यलुठन्तस्ततो बलाकापाण्डुराणि नरशिरः कपालानि, पर्यहिण्डन्त शुष्काः काकमण्डल्यः, शून्य भूतानि नगरग्रामखर्वटपुटभेदनादीनि।

(४) इदमाकर्ण्य ब्रह्मराक्षसो मामपूपुजत्। अस्मिन्नेव क्षणे नातिप्रौढपुंतागमुकुलस्थूलानि मुक्ताफलानि सह सलिलबिन्दुभिरम्बरतलादपतन्। अहं तु 'किन्विदम्' इत्युच्चक्षुरालोकयन्कमपि राक्षसं कांचिदङ्गनां विचेष्टमानगात्रीमाकर्षन्तमपश्यम्। 'कथमपहरत्यकामामपि स्त्रियमनाचारो नैऋतः' इति गगनगमनमन्दशक्तिरशस्त्रश्चातप्ये। स तु मत्संबन्धी ब्रह्म राक्षसः 'तिष्ठ तिष्ठ पाप क्वापहरसि?' इति भर्त्सयन्नुत्थाय राक्षसेन समसृज्यत।

२ कथा अने आभ्याधिकाना लक्षणे ज्ञाणी दशकुमार चरितनुं १४
कथा तरीके भूल्यांकन करो. (३०० शब्दोभां)

अथवा

२ गद्यकार तरीके दंडीनुं भूल्यांकन करो. (३०० शब्दोभां) १४

૩ 'મિત્રગુપ્તવૃત્તાંત'નો ટૂંકમાં સાર આપી તેનું રસદર્શી મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪
(૩૦૦ શબ્દોમાં).

અથવા

૩ દશકુમારચરિતમાં પ્રતિબિંબિત સમાજદર્શન આલેખો. ૧૪

૪ ગમે તે બે વિશે ટૂંક નોંધ લખો : (૧૫૦ શબ્દોમાં) ૧૪

(૧) દંડીનું જીવન અને વ્યક્તિત્વ

(૨) કન્દુકાવતીનું કન્દુકનૃત્ય

(૩) ગોમિનીવૃત્તાન્ત

(૪) દંડીની વર્ણનકલા.

૫ બે-ત્રણ વાક્યોમાં જવાબ લખો : (ગમે તે સાત) ૧૪

(૧) દશકુમારચરિતમાં કોની કથા છે, તેના વિભાગોને શું કહેવામાં આવે છે ?

(૨) દંડી શેના માટે જાણીતા છે, એ દર્શાવતો શ્લોક કયો છે ?

(૩) સુહૃપતિ તુંગધન્વાને કોણે સ્વપ્નમાં શું આદેશ આપ્યો ?

(૪) કંદુકકીડામાં કંદુકાવતીએ કયાં નૃત્ય પ્રયોગો બતાવ્યા છે ?

(૫) ભીમધન્વાએ શા માટે મિત્રગુપ્તને પકડી સમુદ્રમાં નંખાવ્યો ?

(૬) રત્નવતીને લોકો નિમ્બવતી કેમ કહેતા હતા ?

(૭) ત્યજ્, પઠ્ ધાતુના વર્તમાનકાળ ત્રીજો પુરુષ એકવચનના રૂપો લખો.

(૮) મજ્, ગમ્ ધાતુના હિસ્તન ભૂતકાળ ત્રીજો પુરુષ બહુવચનના રૂપો આપો.

(૯) વર્તમાન કાળ આત્મનેપદના પ્રત્યયો લખી, લમ્ ધાતુનું ત્રીજો પુરુષ બહુવચનનું રૂપ આપો.

(૧૦) વિઘ્ઘ્વે, યુઘ્યામહે રૂપો ઓળખાવો.

(૧૧) નૃત્, પચ્ ધાતુના હિસ્તન ભૂતકાળ પહેલો પુરુષ એકવચનના રૂપો આપો.

(૧૨) મૂ, નમ્ ધાતુના વર્તમાનકાળ બીજો પુરુષ એકવચનના રૂપો આપો.